

4 juni 2021

Schooldrama

Isabel Albers, algemeen hoofdredacteur

Het gaat bergaf met ons onderwijs, al een hele tijd, en we krijgen de trend niet gekeerd. Terwijl we een duurzaam economisch reveil alleen maar zullen realiseren met een veel ambitieuzer kennisonderwijs.

'Vanaf de jaren negentig is het met ons onderwijs fout beginnen te lopen.' Het interview met de éminence grise Dirk Van Damme leest als een genadeloze analyse van hoe het is kunnen gebeuren dat het Vlaamse onderwijs van het (bijna) beste ter wereld de voorbije twintig jaar naar omlaag is gedonderd. Genadeloos, ook voor zichzelf, want Van Damme was als kabinetschef van toenmalig minister van Onderwijs Frank Vandenbroucke (Vooruit) een tijdlang medearchitect van dat onderwijs.

Om kinderen uit milieus met minder kansen meer kansen te geven, werd het ene na het andere *fausse bonne idée* uitgewerkt. Er kwamen eindtermen, officieel bedoeld als minimumdoelen, maar in de praktijk al snel gehanteerd als maximumdoelen. De brede eerste graad, waarbij de studiekeuze werd uitgesteld om de gelijke kansen te bevorderen, miste zijn doel. Het streven naar excellentie ging de voorbije twee decennia fors achteruit. En terwijl de kwaliteit verminderde, gingen we er op het vlak van gelijke kansen helemaal niet op vooruit. Ziedaar het drama van ons onderwijs.

Zo'n *mea culpa* is weinig beleidsmakers gegeven. Het moet ons allemaal alarmeren, zeker nu we een onzeker postcoronatijdperk binnenstappen. Er komt een hete zomer met hoge economische groeiverwachtingen. Zal die groei zich beperken tot een kortstondige inhaalbeweging na de diepe terugval sinds maart vorig jaar, of luidt ze het begin in van een langdurig economisch reveil?

Als je excellentie in het onderwijs opoffert voor gelijke kansen, is het resultaat dat je geen van beide realiseert.

Om de hoge groei langdurig aan te houden, moet de productiviteit dankzij technologische innovatie naar omhoog. Daarvoor is sterk onderwijs broodnodig. Willen we duurzaam groeien, dan moet een kennisregio als Vlaanderen inzetten op kennisjobs. Er moeten meer mensen aan het werk die een recordaantal openstaande vacatures invullen. Die mensen moeten dan ook nog eens de meer productieve, vaak technologische jobs aankunnen. Elektrische wagens, de waterstofeconomie, biotech- en farmaontwikkelingen en AI-toepassingen vragen kenniswerkers met een stevige onderwijsbasis.

Volwassenen die nu niet aan de bak komen herscholen naar de juiste jobs is één ding. Dat is iets waar de verschillende overheden, bedrijven en sociale organisaties op korte termijn iets aan kunnen doen. Maar tegelijk moet heel veel focus gaan naar het omkeren van de negatieve trend in het basis- en middelbaar onderwijs. Als de kwaliteit van die fundamenten te wensen overlaat, brokkelt ons hele huis af.

Culturommezwaai

Het doorbreken van die negatieve spiraal vraagt een herijking van ons onderwijs op vele fronten en een herwaardering van het lerarenberoep. Dat laatste draait om veel meer dan alleen de centen. Maar bovenal vraagt het een culturommezwaai, waarbij streven naar excellentie weer mag en moet.

De landen met de beste onderwijsprestaties zijn vaak ook de landen die het best scoren voor gelijke kansen.

Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts (N-VA) riep vorig jaar een commissie Beter Onderwijs (commissie-Brinckman) in het leven om voorstellen te formuleren voor meer kwaliteit. Hopelijk neemt Brinckman de les van Van Damme mee dat het een absolute illusie is dat je - om gelijke kansen te waarborgen - het best niet te hoog mikt.

Nu de onderwijsongelijkheid door corona toeneemt, zal de neiging ontstaan om toch maar weer zulke mislukte recepten te gebruiken. Terwijl het drama net is dat als je excellentie opoffert voor gelijke kansen, het resultaat is dat je geen van beide realiseert. De landen met de beste onderwijsprestaties zijn vaak ook de landen die het best scoren voor gelijke kansen. Werk aan gelijke kansen door de sociale armoede en de taalachterstand te bestrijden. Maar niet door de onderwijslat (nog) te verlagen.